

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Tergujeff, Elina; Zetterholm, Elisabeth

Title: Förståelighetsperspektiv på finlandssvenskars vanliga uttalsdrag i engelska

Year: 2022

Version: Published version

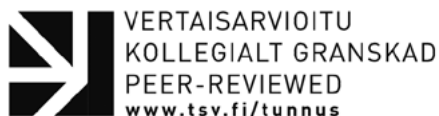
Copyright: © Kirjoittaja & Puheen ja kielen tutkimuksen yhdistys, 2022

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Tergujeff, E., & Zetterholm, E. (2022). Förståelighetsperspektiv på finlandssvenskars vanliga uttalsdrag i engelska. *Puhe ja kieli*, 42(3), 239-256. <https://doi.org/10.23997/pk.126150>

FÖRSTÅELIGHETSPERSPEKTIV PÅ FINLANDSSVENSKARS VANLIGA UTTALSDRAG I ENGELSKA

Elina Tergujeff, Jyväskylän universitet

Elisabeth Zetterholm, Linköpings universitet

Studien undersöker uttalsdrag som kan förorsaka missförstånd i finlandssvenska tonåringars uttal av engelska. Det finns viss kunskap om utmaningar finlandssvenskar möter när de lär sig det engelska uttalet, men mycket få empiriska studier som undersöker vilka uttalsdrag som faktiskt orsakar missförstånd. För att undersöka detta användes inspelningar av tonåringar vars förstaspråk var finlandssvenska. De läste in konstruerade meningar med utvalda uttalsdrag som kan förväntas orsaka missförstånd. Ett lyssnartest genomfördes med tonåringar ($n = 48$) vars förstaspråk var engelska. Resultaten visar att de förekommande uttalsdragen ledde till varierad grad av missförstånd hos lyssnarna. Av de undersökta uttalsdragen var det framför allt avsaknad av frågeintonation, felaktigt uttal av /θ, ð, v/ och när <y> uttalades som affrikatan /dʒ/ som orsakade mest frekventa missförstånd. En slutsats är att dessa uttalsdrag bör prioriteras i engelskundervisning för finlandssvenskar, medan skillnaden mellan /i-ɪ/ och uttalet av ordfinalt /z/ inte visade sig vara lika viktigt för förståeligheten och därför inte behöver lika mycket uppmärksamhet i uttalsundervisningen i engelska.

Nyckelord: engelska, finlandssvenska, förståelighet, uttal

1 INLEDNING

Muntliga språkfärdigheter och ett förståeligt uttal är av stor betydelse för en lyckad kommunikation och är därför en viktig del vid inlärnin av ett nytt språk. Muntlig kommunikation har fått större betydelse i grunderna för läroplanerna i Finland (t.ex. Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, Åk 1–9, Utbildningsstyrelsen, 2014) och teknologin har öppnat nya möjligheter

för att öva muntliga språkfärdigheter också utanför lektionstid. Tidigare läggning av språkundervisning (språkstudier påbörjas redan i årskurs 1) har fått lärare att stödja sig mindre på läroböcker och mera på det muntliga i exempelvis lek, spel, ramsor och sång (t.ex. Mård-Miettinen m.fl., 2021). Även uttalet nämns numera i grunderna för läroplanerna. Till exempel i A-lärokursen i engelska i

Kirjoittajien yhteystiedot:

Elina Tergujeff
elina.tergujeff@jyu.fi

Elisabeth Zetterholm
elisabeth.zetterholm@liu.se

årskurs 3–6 ska eleven lära sig grundregler för uttal. Vad grundregler i uttal innebär förklaras inte men bland det centrala innehållet för undervisningen nämns att eleven ska ”iaktta och flitigt träna uttal, betoning av ord, satsbetoning, talrytm och intonation” (Utbildningsstyrelsen, 2014, s. 222). I årskurs 6 är målet att kunna tillämpa *några* grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck (färdighetsnivå A2.1, s. 224) och *flera* grundläggande uttalsregler i årskurs 9 (färdighetsnivå B1.1, s. 353). Kursivering används här för att förtydliga skillnaden mellan vad som uttrycks i de båda läroplansgrunderna.

Rent generellt har uttalsundervisningens mål ändrats från inföddslignande till förståeligt (Levis, 2005), dvs. att det viktigaste är att inläraren kan förmedla sitt budskap till lyssnaren och bli rätt förstådd. Såsom de centrala innehållen för undervisningen i läroplanen för den grundläggande utbildningen visar, uttal betyder inte endast enstaka ljud utan innefattar även talets suprasegmentella drag, t.ex. betoning och intonation. Medan ganska lite uppmärksamhet fästes vid uttal under 1980- och 1990-talet både inom utbildning och forskning, visar lärare och språkvetare ett ökat intresse för uttal efter millenniumskiftet (Derwing, 2010). Det finns några empiriska studier om uttalsinlärning och -undervisning samt kartläggning av lärares utbildning inom området, liksom vilka undervisningsmetoder som används i skolorna (t.ex. Foote, Holtby & Derwing, 2011; Tergujeff, 2013), undervisningsexperiment om vissa metoders effekt på inlärning (t.ex. Zhang, Baills & Prieto, 2018), studier om uttalsinlärning från inlärares synvinkel (t.ex. Lintunen, Mäkilähde & Peltonen, 2017) och forskning som rör talets förståelighet, begriplighet och främmande brytning

(t.ex. Hahn, 2004; Trofimovich & Isaacs, 2012; Saito, Trofimovich & Isaacs, 2016). Studier om uttal är viktiga eftersom de kan lägga grunderna för utveckling av uttalsundervisning och därmed hjälpa inlärare att nå en nivå där uttalssvårigheter inte hindrar dem att bli förstådda (Derwing & Munro, 2015, s. 7).

Denna studie placerar sig inom forskningsfältet förståelighet. Begreppen förståelighet, begriplighet och accent (i detta sammanhang) har inte tidigare varit etablerade i det svenska språket men har använts med de engelska begreppen *intelligibility* (dvs. objektiv mätning av hur bra lyssnaren förstår vad talaren säger), *comprehensibility* (subjektiv värdering av hur lätt eller svårt det är att förstå vad talaren säger) och *accentedness* (subjektiv värdering av hur stark främmande accent talaren har) (t.ex. Heinonen, 2020; mer om begreppen se Derwing & Munro, 2015, s. 3–5). Föreliggande studie handlar om objektiv förståelse – inte subjektiva värderingar. Undersökningen gäller finlandssvenskars uttal i engelska som tidigare inte undersökts inom denna typ av forskning. Överhuvudtaget vet man väldigt lite om finlandssvenskars uttal i engelska. Om man vänder sig till litteraturen om sverigesvenskars engelska uttal och omarbetar beskrivningen något kan man få en uppfattning om vilka uttalsdrag som generellt är svåra för inlärare. Denna kunskap kan lärare använda sig av i uttalsundervisningen. Problemet är att det inte finns någon kunskap om hur viktiga dessa drag egentligen är för att bli förstådd – några av dem kanske endast ger intryck av främmande accent men hindrar inte förståelsen (Munro & Derwing, 1995).

Denna studie syftar till att få ny kunskap om hur engelskspråkiga lyssnare uppfattar finlandssvenskars uttal på engelska. Vi önskar

identifiera de uttalsdrag som påverkar förståelighet negativt. Forskningsfrågan är:

Vilka av finlandssvenskars vanliga uttalsdrag i engelska kan sannolikt förorsaka missförstånd och bör därför prioriteras i undervisningen?

Undersökningen bidrar till uttalsundervisningens utveckling och att finlandssvenska skolelever och andra språkinlärare i framtiden ska kunna träna engelskt uttal på ett mera effektivt sätt. För att kunna koncentrera uttalsundervisningen på de drag som är essentiella för förståeligheten, måste man först veta vilka de är.

2 LITTERATURÖVERSIKT

Det finns lite forskningsbaserad kunskap om finlandssvenskars förståelighet och begriplighet av engelska (Tergujeff, 2021), men ämnet har emellertid undersökts med inlärare av engelska som har andra modersmål, t.ex. franska (Trofimovich & Isaacs, 2012) och japanska (Saito, Trofimovich & Isaacs, 2017). Undersökningar visar att flera suprasegmentella drag har en koppling till förståelighet och begriplighet. Ordbetoning (Field, 2005) och satsbetoning (Hahn, 2004) visar sig vara viktiga för förståeligheten, och till exempel intonation (Kang, 2010; Saito, Trofimovich & Isaacs, 2017) och talhastighet (Munro & Derwing, 2001; Saito m.fl., 2017) korrelerar med subjektiva värderingar om talets begriplighet. Forskare har även observerat att uttalet av vissa segment är viktigare än andra för förståelighet och begriplighet (Munro & Derwing, 2006; Suzukida & Saito, 2021).

Prioritering av olika segment finns beskrivet i Jenkins (2000) proposition för *Lingua Franca Core* (LFC) och Browns (1988) teori om *Functional Load*. Jenkins (2000, s. 158–160)

LFC beskriver de uttalsdrag som är viktiga för en lyckad kommunikation mellan talare som använder engelska i avsaknad av ett annat gemensamt språk. Propositionen baserar sig på en analys av uttalsrelaterade kommunikationsavbrott i autentiska (inspelade) diskussioner. Konsonanter prioriteras över vokaler, men LFC tillåter också avvikande konsonantuttal till exempel vad gäller interdentalerna /θ, ð/, t.ex. *faith*, *then*. Jenkins påpekar emellertid att avvikande konsonantuttal kan ha allvarliga konsekvenser om ljudet kan höras som en annan konsonant (t.ex. om /θ/ låter likt /t/, *faith* vs. *fate*). Ytterligare drag som LFC innefattar inkluderar aspiration i tonlösa klusiler /p, t, k/, t.ex. *pole*, *tie*, *cat* och bibehållande av längdkontrasten mellan vokaler, exempelvis /i:/ vs. /ɪ/, t.ex. *teen* vs. *tin*. Likaså är det viktigt för förståeligheten att bibehålla finala konsonanternas inverkan på den föregående vokalens duration; i engelska är vokalerna vanligen längre före tonande konsonanter (Jones, 1950).

Browns (1988) teori om Functional Load är ett mera detaljerat förslag om segmentprioritering. Teorin baserar sig på enstaka segments frekvens i engelska samt antalet kontraster (minimala par) som kan formas om ett segment ersätts med ett annat. Exempelvis, ljudparet /p–b/ (t.ex. *pie–buy*) anses ha den högsta möjliga functional load och på så sätt en stor inverkan på förståelighet, medan en ersättning av språkljuden /θ–t/ eller /dʒ–j/ (t.ex. *joke–yoke*) har lägre functional load och sannolikhet att förorsaka missförstånd. Finlandssvenskars avvikande uttal av olika segment diskuteras nedan i ljuset av Jenkins (2000) LFC och Browns (1988) teori.

Finlandssvenskar har flera uttalssvårigheter vad gäller engelska. De uppstår på basis av finlandssvenskans fonologi som skiljer sig

från engelskans fonologi. Teorier om uttalsinlärning såsom Fleges (1995) *Speech Learning Model* och Best och Tylers (2007) *Perceptual Assimilation Model* indikerar att L1 fonologi påverkar uttalsinlärning av L2: språkljud i L2 kan lätt assimileras till det närmaste ljudet i L1. Enligt Davidsen-Nielsen och Harder (2001) kan svenskspråkiga ha uttalsvårigheter vad gäller både vokaluttal och konsonantuttal i engelska. Svårigheterna inkluderar t.ex. att /ɪ/ uttalas som /i/, interdental /θ, ð/ ersätts med andra ljud och /z/ (t.ex. *zip*) uttalas som /s/. Många av de beskrivna svårigheterna är högt upp bland både Jenkins (2000) och Browns (1988) prioriteringar. Emellertid skulle Jenkins tillåta ersättningar av /θ, ð/, och enligt Brown har ljudparet /θ-t/ en låg functional load. Dessutom är de kvalitativa kontrasterna mellan korta och långa vokaler inte viktiga så länge längdkontrasten bevaras. Detta gäller ljudparet /i:-ɪ/, som har en hög functional load enligt Brown (1988). Sammanfattningsvis kan man konstatera att många finlandssvenskars vanliga segmentfel i engelska sannolikt har en negativ inverkan på förståelighet, med undantag av interdentalerna /θ, ð/ och problemet med ljudparet /dʒ-j/. Vad gäller ljudparet /i:-ɪ/ är Jenkins (2000) och Brown (1988) motstridiga. I samband med uttalet av /θ, ð/ och ljudparet /dʒ-j/ ska man också beakta att Jenkins avråder från sådana konsonanter ersättningar där konsonanten kan uppfattas som en annan konsonant.

Några av de uttalsdrag som presenteras i Davidsen-Nielsen och Harder (2001) har testats av Norell (1991) som undersökte hur engelskspråkiga lyssnare förhåller sig till sverigesvenskars uttalsvårigheter i engelska. Undersökningen bestod av begriplighetsvärderingar, attitydfrågor (är talaren kompetent

vs. inkompetent, trevlig vs. irriterande osv.) och identifiering av talarens förstaspråk. Resultaten visar att drag som minskar talets begriplighet mest är <j> som uttalas som /j/ (t.ex. *junction*), <y> som uttalas som /dʒ/ (t.ex. *young*) och <v> som uttalas som /w/ (t.ex. *very*). Av dessa har /w-v/ en hög och /dʒ-j/ låg functional load (Brown, 1988). Eftersom det inte finns någon motsvarande studie om finlandssvenskars uttal av engelska är Norell (1991) utgångspunkten för vårt materialval (se 3.1 *Material*).

Hincks (2003) bekräftar Norells (1991) och Davidsen-Nielsen och Harders (2001) listor över svenskspråkigas uttalsvårigheter i engelska. Enligt Hincks (2003) studie är följande uttalsdrag de mest frekventa i sverigesvenskars engelska: /ð/ uttalas som /d/, /dʒ/ uttalas som /j/ och det finns också problem med uttalet av /θ, ʃ, w/. Jevrings (2014) studie med svenska skolbarn visar också problem med /θ, ð/ samt uttalet av /ʃ/ and /z/. Språkljudet /z/ ersätts alltid med /s/ både mitt i och i slutet av ordet – en ersättning som enligt Brown (1988) har en hög functional load. I en studie av McAllister (2007) undersöktes distinktionen /s-z/ i slutet av ord och studien visar att svenskspråkigas uttal av /s/ identifierades som /s/ av engelskspråkiga lyssnare, medan hälften av de svenskspråkigas uttal av /z/ tolkades som /s/. Cunningham (2015) nämner också bland annat problemet med uttalet av /z/.

Distinktionen /s/ vs. /z/ är komplex och handlar om mycket mer än egenskaperna tonlöst/tonande. Tidigare studier visar att även infödda talare av engelska ofta uttalar /z/ som tonlöst i ordfinal position (Haggard, 1978; Smith, 1997; Davidson, 2015) och att durationen hos den föregående vokalen styr

distinktionen /s/ vs. /z/. Jenkins (2000) anser att bibehållning av denna durationskontrast är viktigt för förståelighet. Infödda talare av engelska producerar vokalerna betydligt längre före /z/ än /s/ (t.ex. Jones, 1950) och vokaldurationen är också det som lyssnare baserar perceptionen på (Cole & Cooper, 1976; Derr & Massaro, 1980; Flege, 1984; Flege & Hillenbrand, 1986; Broersma, 2010). Dessutom kan den föregående vokalens intonation (F0) (Gruenenfelder & Pisoni, 1980) samt frikativans intensitet (Maniwa, Jongman & Wade, 2009) påverka perceptionen.

Många aspekter kan alltså påverka hur enstaka språkljud tolkas. Detta kan även gälla andra drag som svenskspråkiga har svårigheter med. Klusilernas produktion och perception är ett samspel mellan stämbands-ton, aspiration och intensitet (t.ex. Lisker & Abramson, 1964; Keating, 1984; Cho & Ladefoged, 1999). Finlandssvenskan saknar aspiration i de tonlösa klusilerna /p, t, k/ (Kuronen & Leinonen, 2010, s. 60–63) och detta kan överföras till deras uttal av engelska samt ha en inverkan på lyssnarnas perception. Detsamma gäller den typiska satsintonationen som i finlandssvenskan är jämnt fallande (Kuronen & Leinonen, 2010, s. 38–40). Detta kan vara problematiskt vad gäller inläringen av stigande frågeintonation i engelska och härmed om frågorna tolkas som frågor eller påstående, t.ex. *I'm next?* vs. *I'm next*. Dessutom kan pauser som stör satsprosodin påverka perceptionen (studier om pausering och flyt, se t.ex. Tavakoli, 2011; Peltonen, 2018).

3 MATERIAL OCH METODER

För att svara på forskningsfrågan konstruerades ett lyssnartest. Uppgiften var att så objektivet som möjligt ta reda på vad engelsk-

språkiga lyssnare hör då finlandssvenskar läser upp meningar på engelska. Metoden skiljer sig från studier i begriplighet och accent i att här strävar vi efter objektivet mätbara resultat medan studier i begriplighet och brytningsgrad baserar sig på subjektiva värderingar, oftast på en skala (t.ex. Trofimovich & Isaacs, 2012; Saito m.fl., 2016). För att ta reda på lyssnares förståelse har man ofta använt dikta-men (lyssnarna skriver ner vad de hör, t.ex. Munro & Derwing, 1995) men också andra metoder har använts. Hahn (2004) till exempel lät sina deltagare lyssna på korta lektioner, och lyssnarnas förståelse mättes genom frågor om innehållet och att de fick skriva ner allt de kunde minnas om lektionen (antalet huvudidéer räknades). Med hänsyn till vårt materialval och deltagare i denna studie, användes istället ett enkelt test där lyssnarna fick ange vad de hörde genom att välja mellan två alternativ.

3.1 Talmaterial och insamling

Talmaterialet för denna studie skapades av författarna med Norells (1991) lista över svenskspråkigas vanligaste avvikande uttalsdrag som utgångspunkt. Eftersom finlandssvenska inte använder aspiration i tonlösa klusiler /p, t, k/, lades detta drag till i materialet. Syftet var att skapa enkla meningar där avvikande uttalsdrag förekommer och där ett missförstånd kunde uppstå. Med andra ord konstruerades meningar med minimala par kring de uttalsdrag vi ville studera. Efter en modifiering av Norells (1991) lista bestod talmaterialet av 22 testmeningar som representerade 10 uttalsdrag. Det hade varit önskvärt att också ta med prosodiska drag i studien, men att skapa ett talmaterial med möjlighet för missförstånd pga avvikande

prosodi visade sig ytterst svårt. Det gick ändå att inkludera frågeintonation som antas förorsaka problem för finlandssvenskar. I Tabell 1 nedan presenteras de drag som talmaterialet innehåller samt testmeningarna.

TABELL 1. Beskrivning av talmaterial.

Uttalsdrag	Material	Kan missförstås som
1. frågeintonation saknas	<i>Start now? I'm next?</i>	påstående
2. aspiration saknas	<i>Take that pole. Don't tie now.</i>	<i>Take that bowl. Don't die now.</i>
3. problem med /θ, ð/	<i>It's his faith. It's a three. He said "then".</i>	<i>It's his fate. It's a tree. He said "den".</i>
4. tonlöst /z/	<i>I don't like lies. Let's do these ones. I don't like the prize. Zip it!</i>	<i>I don't like lice. Let's do these once. I don't like the price. Sip it! / Chip it!</i>
5. /v/ uttalas som /w/	<i>He has a lot of vines. I made a vow.</i>	<i>He has a lot of wines. I made a wow.</i>
6. /ʒ/ uttalas som /j/	<i>It's Asia.</i>	<i>It's Aisha.</i>
7. <y> uttalas som /dʒ/	<i>Do you like yokes? He said "yen".</i>	<i>Do you like jokes? He said "Jen".</i>
8. /ɪ/ uttalas som /i/	<i>Look at those tins. Don't slip now.</i>	<i>Look at those teens. Don't sleep now.</i>
9. <j> uttalas som /j/	<i>I went to jail. It's not a joke.</i>	<i>I went to Yale. It's not a yoke.</i>
10. <er> uttalas som /æɪr/	<i>His name is Bert. It says "berry".</i>	<i>His name is Bärt. It says "Barry".</i>

Inspelningen av talmaterialet gjordes i en svenskspråkig grundskola i Södra Finland av en forskningssassistent (om talare, se 3.2 nedan). Materialet presenterades för talarna med en testmening åt gången på en dataskärm och spelades in digitalt med en Røde NT-USB mikrofon på en bärbar dator. Tyvärr misslyckades vi med att få fram uttalsdragen 9 och 10 vid insamling av talmaterialet (dvs. alla inspel-

lade elever uttalade meningarna inföddlikt), varför vi fick utelämnat dessa drag i studien.

Vi använde ett lyssnartest (se 3.3) för att studera förståeligheten av både finlandssvenskars (denna studie) och finskspråkiga talares (Tergujeff, 2022) vanligaste avvikande uttalsdrag i engelska. En del av uttalsdragen och testmeningarna var gemensamma för de två talargrupperna, vilket betyder att en

enskild testmening kunde förekomma flera gånger (oftast två). Att detta skulle ha effekt på lyssnarnas perception evaluerades osannolikt. Lyssnartestet bestod av 23 meningar uttalade av finskspråkiga talare och 19 av finlandssvenska talare. Dessutom inkluderades tre meningar uttalade av en engelskspråkig kontrolltalare. Lyssnarna hörde totalt 45 meningar. Testmeningarna i Tabell 1 förekom endast en gång uttalad av en finlandssvensk talare. Vi valde inspelningen av talaren som bäst representerade det önskade uttalsdraget. *Zip it!* förekom två gånger eftersom vi fick fram två avvikande sätt att uttala *zip* vid insamlingen av talmaterialet. Fokus för lyssnartestet var alltså på de valda uttalsdragen, inte på hur väl finlandssvenskars engelska uttal är förståeligt rent generellt. Detta förklarar det låga antalet talare i denna studie: det räckte med en talare som hade det uttalsdrag vi ville studera i sitt tal.

3.2 Deltagare

Talarna var 15–16 år gamla, tre flickor och två pojkar. Talare rekryterades med kommunens och vårdnadshavares skriftliga tillstånd. Varje elev på skolans årskurs 9 fick ett informationsbrev och inbjudan att anmäla sig för att delta i studien. Brevet innehöll information om forskarna, forskningens syfte och genomförande samt hur materialet skulle analyseras och förvaras. Det fanns även en kort enkät om elevens skolframgång i engelska samt vilken varietet av engelska de föredrar att använda (brittiskt uttal, amerikanskt uttal, pratar engelska med finlandssvensk accent eller ”mitt eget sätt”). Det var meningen att enkäten skulle användas för att välja deltagare, men det var endast sex elever som anmälde sitt intresse att delta varför alla spelades in. Av dessa fanns fem

elever som uppvisade några av dragen som är typiskt svåra för finlandssvenska inlärare av engelska. Dessa användes som talare i denna undersökning och deras valda inspelningar utgör talproven i lyssnartestet. Utöver dessa elever användes tre talprov som hade spelats in av en 15-årig flicka som är tvåspråkig i engelska och finska, men från en annan skola. Vi ville inkludera en infödd talare av engelska för att ha kontroll på lyssnarnas pålitlighet och koncentration. Den infödda talarens talprov tolkades rätt av alla lyssnare och lyssnarna var väldigt säkra om vad de hörde (1,00–1,17 i genomsnitt på en 4-gradig skala där 1 = helt säker, 4 = väldigt tveksam). Resultaten visar att lyssnarna hade tagit uppdraget på allvar och gett pålitliga svar. Samtliga talare belönades med en biobiljett.

Lyssnare var 48 stycken 16–19-åriga elever i en gymnasieskola i England. Tre grupper i skolan fick ett informationsbrev och inbjudan att delta i ett lyssnartest inklusive en medgivandeblankett som de, som önskade delta i studien, ombads att underteckna. Blanketten undertecknades av elevernas vårdnadshavare eller eleven själv om hen hade fyllt 18 år. Vi ville att lyssnarna skulle motsvara ungefär talarnas åldersgrupp eftersom finlandssvenska ungdomar sannolikt pratar engelska med människor i deras ålder t.ex. via online data-spel eller studentutbyte. En av forskarna har goda erfarenheter av att engagera tonåringar i denna typ av undersökning (Tergujeff, 2021) och några andra tidigare studier har haft ännu yngre lyssnare utan att rapportera problem med pålitlighet pga deltagarnas ålder (Sovel, 1981; Butler, 2007). Sammanlagt deltog 52 elever i lyssnartestet men två uteslöts pga att de angav att de hade en hörselnedsättning och ytterligare två pga att de angav att de

hade regelbundna kontakter med personer som pratar svenska. Lyssnarna belönades inte men deras skola fick några böcker av finländska författare i engelska översättningar som en tackgåva. Böckerna skulle göras tillgängliga för eleverna via skolans bibliotek.

3.3 Lyssnartest

Lyssnarna deltog i lyssnartestet i tre olika grupper. Talproven presenterades i olika ordningsföljd för varje lyssnargrupp: genom att ändra talprovets ordning kunde vi undvika att samma talprov alltid förekom bland de första eller de sista då de presenterades till lyssnarna. Nu blev istället de första och sista talproven olika för varje lyssnargrupp, vilket minskar inverkan som lyssnares potentiella trötthet mot slutet av testet och oerfarenhet i början av en ny uppgift kan ha på resultaten. Talproven presenterades via högtalare i ett vanligt klassrum. Lyssnarnas uppgift var

att ange vad de hörde, och de gav sina svar genom att kryssa ett av två alternativ på en blankett. Det fanns också möjlighet att välja ”vet ej” för att undvika att lyssnarna skulle gissa (se Figur 1), vilket vi ansåg viktigt efter ett pilottest. Dessutom evaluerade lyssnarna hur säkra de var på sina svar. För detta användes en 4-gradig skala.

Vi kom fram till det här sättet att mäta lyssnarnas förståelse eftersom exemplen var mycket tydliga; det var knappast möjligt att höra talproven som något annat alternativ än de som gavs på blanketten. Det var inte nödvändigt att använda hörlurar för lyssnartestet eftersom talproven var korta och lyssnarnas uppgift var mycket enkel. Pilottestet visade inga problem med att lyssna och tolka talproven utan hörlurar, och en tidigare studie (Tergujeff, 2021) signalerar att ett liknande lyssnartest med tonåringar kan fungera bra.

	What did you hear?	How sure are you? 1=completely sure, 4=very hesitant	
1.	☐ Start now? (question) ☐ Start now. (statement)	1 2 3 4	☐ I don't know what I heard.
2.	☐ Take that pole . ☐ Take that bowl .	1 2 3 4	☐ I don't know what I heard.

FIGUR 1. Exempel ur blanketten för lyssnartestet.

Lyssnarna fick öva på testet och svara med två övningsexempel innan det egentliga lyssnartestet började. Den deltagande forskaren reglerade takten i vilken talproven presenterades. Hon var noggrann med att ge lyssnarna tillräckligt med tid att kryssa bland alternativen och att evaluera hur säkra de var på vad de hörde. Hon meddelade också lyssnarna innan nästa talprov spelades upp genom att

säga numret på talprovet. Lyssnartestet tog ca. 20 minuter. Enligt forskarens bedömning var deltagares koncentration mycket bra under lyssnartestets gång och de tog bedömningarna på allvar.

3.4 Analys

Lyssnarnas svar på lyssnartestet analyserades kvantitativt med hjälp av deskriptiv statistik.

Vi kalkylerade relativ frekvens av lyssnare som förstod talproven rätt respektive de som missförstod talproven, t.ex. hörde *yokes* som *jokes* eller *then* som *den*. Resultaten presenteras för varje talprov genom att visa korrekt respektive inkorrekt identifiering med ett procenttal. Vad gäller skalvärderingar räknades de genomsnittliga värdena fram för att förstå hur säkra lyssnarna var på sina svar. Genomsnittet kalkylerades separat för de lyssnare som tolkade talprovet rätt och de som tolkade det fel. Detta klarlägger om några talprov förorsakade mer tvekan bland lyssnarna än andra.

4 RESULTAT OCH DISKUSSION

Nedan presenteras lyssnartestets resultat. Under 4.1 presenteras de tydliga fallen av missförstånd, det vill säga de uttalsdrag där flertalet lyssnare missförstod ordet. Under 4.2 presenteras mera komplexa fall där det är svårare att dra några generella slutsatser om uttalsdragens betydelse för förståelighet.

4.1 Tydliga fall av missförstånd

Lyssnarna var mycket eniga i sin bedömning rörande somliga uttalsdrag medan andra uttalsdrag gav upphov till mer varierande svar bland lyssnarna. Här nedan redogörs för de tydliga fallen: frågeintonation saknas, problem med de interdentalaljuden /θ, ð/, /v/ uttalas som /w/ och att <y> uttalas som /ɔʒ/. Dessa drag ledde till missförstånd hos 94–100% av lyssnarna och kan därför anses representera uttalsdrag som kan vara mycket problematiska för förståeligheten. Ytterligare kan påpekas att lyssnarna i dessa fall var väldigt säkra på vad de hörde. För de få deltagare som tolkade talproven korrekt var bedömningarna mycket högre på evalueringskalan: 2,00–3,00, vilket betyder att de var mer tveksamma. Resultaten för de här uttalsdragen presenteras i Tabell 2.

TABELL 2. Andel lyssnare (n = 48) som korrekt identifierade/missförstod finlandssvenskars talprov (tydliga fall) samt genomsnittet av hur säkra lyssnarna var om vad de hörde (på en 4-gradig skala där 1 = helt säker, 4 = väldigt tveksam).

Uttalsdrag	Talprov	Korrekt identifierat (%)	Hur säkra lyssnarna var	Ej korrekt identifierat (%)	Hur säkra lyssnarna var
frågeintonation saknas	<i>I'm next?</i>	6%	2,67	94%	1,40
	<i>Start now?</i>	0%	-	100%	1,21
problem med /θ, ð/	<i>It's his faith (fate).</i>	2%	3,00	98%	1,15
	<i>It's a three (tree).</i>	0%	-	100%	1,38
	<i>He said "then" ("den").</i>	2%	2,00	98%	1,26
/v/ uttalas som /w/	<i>He has a lot of vines (wines).</i>	6%	2,67	94%	1,60
	<i>I made a vow (wow).</i>	0%	-	100%	1,08
<y> uttalas som /ɔʒ/	<i>Do you like yokes (jokes)?</i>	0%	-	100%	1,19
	<i>He said "yen" ("Jen").</i>	0%	-	100%	1,25

Resultaten är i linje med tidigare forskning om intonationens inverkan på begriplighet (Kang, 2010; Saito m.fl., 2017) och Jenkins (2000) LFC som understryker konsonanters roll för förståelighet. Dessutom har ljudparet /v-w/ en hög fuctional load (Brown, 1988). Även om Jenkins tillåter några ersättningar vad gäller /θ, ð/ avråder hon från ersättningar som kan höras som en annan konsonant. Detta realiserades i våra talprov *It's his faith, It's a three* och *He said "then"*. Enligt Brown (1988) är /θ-t/ (*faith-fate*) och /dʒ-j/ (*jokes-yokes*) inte bland de viktigaste ljudparen för förståelighet, vilket betyder att förväxling mellan dessa inte kommer att orsaka missförstånd särskilt ofta. Emellertid visar våra resultat att förväxlingen med stor sannolikhet kan leda till missförstånd om den inträffar i en kontext där ett missförstånd är möjligt.

4.2 Komplexa fall

Resultat från lyssnartestet visar att det är svårare att dra slutsatser om förståeligheten vad gäller de övriga uttalsdragen som ingick i lyssnartestet: tonlöst /z/, /i/ istället för /ɪ/, bristande aspiration och /ʃ/ istället för /ʒ/. Andelen lyssnare som missförstod den uttalade meningen på grund av dessa uttalsdrag varierade mellan 15% och 96% och lyssnarna var i genomsnitt mer osäkra på sina svar än vad de var för de tydliga fallen (se ovan). Dessutom fanns det en större variation i bedömningen av de talprov som representerade samma uttalsdrag. Variationen var störst mellan talprov som gällde tonlöst /z/ (Tabell 3). Vi visste att detta drag var känsligt eftersom olika faktorer kan påverka hur man uppfattar ljudet. Därför valde vi flera testmeningar med just denna distinktion, /z/ vs /s/, till lyssnartestet. Andelen lyssnare som missförstod på grund av uttalet av ett tonlöst /z/ varierade mellan 15% och 96%.

TABELL 3. Andel lyssnare (n = 48) som korrekt identifierade/missförstod finlandssvenskars talprov (tonlöst /z/) samt genomsnitten av hur säkra lyssnarna var om vad de hörde (på en 4-gradig skala där 1 = helt säker, 4 = väldigt tveksam).

Uttalsdrag	Talprov	Korrekt identifierat (%)	Hur säkra lyssnarna var	Ej korrekt identifierat (%)	Hur säkra lyssnarna var
tonlöst /z/	<i>Zip (chip) it.</i>	67%	1,84	33%	2,25
	<i>Zip (sip) it.</i>	35%	2,18	65%	2,19
	<i>Let's do these ones (once).</i>	56%	2,00	44%	2,19
	<i>I don't like lies (lice).</i>	85%	1,83	15%	1,57
	<i>I don't like the prize (price).</i>	4%	2,50	96%	1,65

En närmare analys visar att ett tonlöst /z/ kan förorsaka missförstånd både i början av ordet (33–65%) och i slutet av ordet (15–96%). Även infödda talare av engelska uttalar /z/ tonlöst i slutet av ord (Haggard, 1978; Smith, 1997; Davidson, 2015) och skillnaden mellan /s/ och /z/ förklaras med vokaldurationen: vokalen är längre före /z/ (t.ex. Jones, 1950). Lyssnare förankrar sin tolkning mycket på durationen av föregående vokal (Cole & Cooper, 1976; Derr & Massaro, 1980; Flege, 1984; Flege & Hillenbrand, 1986; Broersma, 2010), vilket kan förklara variationen i våra resultat. I talproven var den föregående vokalen (diftongen) hörbart längre i nyckelordet *lies* i testmeningen "I don't like lies" (15% missförstod) än i *prize* i testmeningen "I don't like the prize" (96% missförstod). Detta indikerar att talare kan bli förstådda även om /z/ uttalas tonlöst i slutet av ordet. Emellertid ska då den föregående vokalen vara tillräckligt lång.

Detta är i linje med Jenkins (2000) LFC där bibehållen durationskontrast poängteras. Enligt Browns (1988) teori har /s–z/ en hög functional load men såsom vårt resultat och LFC visar, gäller det inte konsonantkvaliteten i sig utan den föregående vokalens duration. Vad gäller talproven "Let's do these ones" var vokalen i nyckelordet *ones* mycket kort men ändå blev den missförstådd av endast 44% av lyssnare. Här har förståelsen förmodligen påverkats av en inföddlik satsprosodi: talaren binder ihop nominalfrasen *these ones*. Forskare som fokuserat på talets flyt har noterat att pauser som förekommer vid ovanliga ställen försämrar talets flyt (t.ex. Tavakoli, 2011; Peltonen, 2018). Här är det möjligt att undvikandet av en sådan paus kan ha haft en positiv inverkan på hur testmeningen tolkats.

Talmaterialet genererade två variationer av uttalssvårigheter som gäller ordinitialt /z/. Nyckelordet *zip* uttalades både såsom någonting som låter mer *chip* och *sip*. Den första var lättare för lyssnarna att tolka rätt: 33% hörde den som *chip* medan 65% hörde den andra varianten som *sip*. Skillnaden kan ha med frikativans intensitet att göra. Enligt Maniwa m.fl. (2009) kan frikativans intensitet ha betydelse för perceptionen. Talprovet med *chip*-aktigt uttal är mycket skarpt och snabbt i jämförelse med det *sip*-aktiga uttalet, vilket även passar bra till meningen "Zip it!".

Problemet med vokalkvaliteten testades med två testmeningar där de finlandssvenska talarna uttalar /i/ istället för /ɪ/. Resultaten presenteras i Tabell 4. Andelen lyssnare som missförstod meningen var 23–42%. Också här tycks vokaldurationen påverka förståelsen och vara viktigare än vokalkvaliteten. Om vokalen är tillräckligt kort har talaren goda chanser att bli rätt förstådd även om vokalkvaliteten inte är korrekt. I vårt lyssnartest var vokalen i *slip* ganska kort och endast 23% av lyssnarna tolkade ordet som *sleep*. Detta visar att problemet med vokalkvaliteten i sig inte är så essentiell för förståelsen i sådana här sammanhang. Vokaldurationen tycks vara mer väsentlig, vilket är i linje med Jenkins (2000) LFC.

TABELL 4. Andel lyssnare (n = 48) som korrekt identifierade/missförstod finlandssvenskars talprov (/i/ istället för /ɪ/) samt genomsnittet av hur säkra lyssnarna var om vad de hörde (på en 4-gradig skala där 1 = helt säker, 4 = väldigt tveksam).

Uttalsdrag	Talprov	Korrekt identifierat (%)	Hur säkra lyssnarna var	Ej korrekt identifierat (%)	Hur säkra lyssnarna var
/i/ istället för /ɪ/	<i>Don't slip (sleep) now.</i>	77%	1,86	23%	2,64
	<i>Look at those tins (teens).</i>	58%	2,25	42%	2,60

De två sista uttalsdragen som undersöktes gällde aspiration och uttalet av /ʒ/. Resultaten presenteras i Tabell 5. Om finlandssvenska talares engelska saknar aspiration kan det försvåra identifiering av tonlösa klusiler. Detta undersöktes med orden *pole* som misstolkades som *bowl* av 67% av lyssnarna, och *tie* som misstolkades som *die* av 48% av lyssnarna. Lyssnarnas evalueringar om hur

säkra de var på sina svar låg vid 2 i genomsnitt. Evalueringarna var mycket lika hos de som identifierade ordet rätt och de som missförstod ordet. Uttalet av /ʒ/ som /ʃ/ testades med ordet *Asia*. Det misstolkades som *Aisha* av 44% av lyssnarna. Här var lyssnarna lite osäkrare: genomsnittet var 2,30 hos de som identifierade ordet rätt och 2,24 hos de som missförstod ordet.

TABELL 5. Andel lyssnare (n = 48) som korrekt identifierade/missförstod finlandssvenskars talprov (aspiration fattas och /ʃ/ istället för /ʒ/) samt genomsnittet av hur säkra lyssnarna var om vad de hörde (på en 4-gradig skala där 1 = helt säker, 4 = väldigt tveksam).

Brytningsdrag	Talprov	Korrekt identifierat (%)	Hur säkra lyssnarna var	Ej korrekt identifierat (%)	Hur säkra lyssnarna var	Vet ej (%)
aspiration saknas	<i>Take that pole (bowl).</i>	33%	2,13	67%	2,16	0%
	<i>Don't tie (die) now.</i>	52%	2,08	46%	2,00	2%
/ʃ/ istället för /ʒ/	<i>It's Asia (Aisha).</i>	56%	2,30	44%	2,24	0%

De här uttalsdragen tycks väcka mer osäkerhet hos lyssnarna i deras bedömningar än de tydliga exemplen som presenterats i 4.1, men de förorsakar mer sällan missförstånd. Med hänsyn till Jenkins (2000) syn på aspirationens betydelse och hur Brown (1988) ger förväxling mellan tonande och tonlösa klusiler

en hög functional load kan aspirationen anses vara viktig för förståeligheten.

5 SAMMANFATTANDE DISKUSSION

Denna studie fokuserade på vilka av de vanliga uttalsdragen som sannolikt kan orsaka

missförstånd i finlandssvenskars uttal av engelska. Detta undersöktes med ett lyssnartest där 48 engelskspråkiga lyssnare tolkade enkla testmeningar som representerade 8 avvikande uttalsdrag av finlandssvenskars engelska. Fyra av dragen var sådana som visade att de sannolikt kan orsaka missförstånd: frågeintonation saknas, /v/ uttalas som /w/, problem med de interdental ljuden /θ, ð/ och att <y> uttalas som /ɔ̃/. Resultaten kan beaktas i undervisning för att lyfta fram dessa fyra drag. Aspiration, ordinitialt /z/ och språkljudet /ʒ/ bör också lyftas fram i uttalsundervisning, även om problem med dessa inte orsakade missförstånd lika ofta som de fyra nämnda viktigaste uttalsdragen i denna studie. Däremot indikerar resultaten att ordfinalt tonlöst /z/ och /i/ istället för /ɪ/ inte *i sig* är så viktiga för förståeligheten och undervisningen bör istället fokusera på vokaldurationer. Resultaten implicerar att tonlöst /z/ sällan förorsakar missförstånd om den föregående vokalen är tillräckligt lång. Likaså är vokaldurationen viktig vad gäller tolkningen av /ɪ/. Om vokalen ersätts med /i/ men uttalas mycket kort kan lyssnarna tolka den helt rätt.

Resultaten är i stort sätt i linje med Jenkins (2000) och Browns (1988) propositioner om viktiga uttalsdrag vid L2-uttal av engelska. Resultaten avviker mest vad gäller interdentalernas /θ, ð/ betydelse för förståeligheten, som inte poängteras av varken Jenkins eller Brown. Med beaktande av Brown (1988) kan man eventuellt resonera att det finns så få minimala par med /θ/ eller /ð/ att sannolikheten för ett missförstånd i kommunikation är ganska liten. Resultaten i denna studie visar dock att avvikande uttal av interdentalerna sannolikt leder till missförstånd i de undersökta kontexterna. I enlighet med Brown (1988) är nog

inte interdentalerna det viktigaste för förståeligheten, men resultaten i denna studie ger ändå inte anledning att föreslå att dessa helt ska utelämnas i undervisningen.

Denna studie ger inga uttömmande resultat och undersökningen har vissa begränsningar. Studien baserar sig på 8 uttalsdrag, men det finns andra uttalsdrag, t.ex. ord- och satsbetoning, som också kan påverka förståeligheten (Field, 2005; Hahn, 2004). Olika drags förståelighet i denna studie bör därför främst tolkas i jämförelse med varandra. Dessutom är antalet testmeningar relativt låg och det avvikande ljudets position i ordet beaktades inte systematiskt. Vi kan inte heller helt utesluta möjligheten att lyssnartestetets struktur och ordval kan ha påverkat lyssnarperceptionen: att höra samma testmening två gånger kan ha haft en effekt och ordfrekvensen kan likaså ha påverkat, t.ex. ordet *lice* är ett sällsynt ord medan *lies* är mycket frekvent.

Det är viktigt att komma ihåg att avvikande segment oftast kopplas ihop med intrycket av främmande brytning (t.ex. Trofimovich & Isaacs, 2012), medan avvikande prosodi i högre grad påverkar talets förståelighet (t.ex. Hahn, 2004). Kontexten kommer att hjälpa lyssnaren att tolka budskapet rätt också i sådana meningar som vi använde i denna studie. Hur finlandssvenskars avvikande uttal påverkar autentiska kommunikationssituationer är ett ämne för framtida undersökningar. I den här studien har vi endast konstaterat att alla uttalsdrag inte är lika viktiga för förståelighet. Emellertid hjälper resultaten språklärare att prioritera vissa uttalsdrag framför allt vad gäller den delen av uttalsundervisningen som fokuserar på uttal av språkets segment, dvs vokaler och konsonanter.

TACKORD

Ett särskilt tack till deltagarna samt forskningsassistent Valtteri Nyysönen för inspelning av talmaterialet i Finland och Bettina Beinhoff för hjälp med att skapa en skolkontakt i England. Denna studie är en del av projektet *Intelligibility, comprehensibility and accentedness of English spoken by Finns* som finansierades av Finlands Akademi (projekt-nummer 315980) tillsammans med Jyväskylä universitet 2018–2021 och Svenska kulturfonden 2016–2017.

LITTERATUR

- Best, C. T. & Tyler, M. D. (2007). Nonnative and second-language speech perception: commonalities and complementarities. I: O. S. Bohn & M. J. Munro (red.), *Language experience and second language speech learning: In honor of James Emil Flege* (s. 13–34). John Benjamins.
- Broersma, M. (2010). Perception on final fricative voicing: Native and nonnative listeners' use of vowel duration. *Journal of the Acoustical Society of America*, 127(3), 1636–1644. <https://doi.org/10.1121/1.3292996>.
- Brown, A. (1988). Functional load and the teaching of pronunciation. *TESOL Quarterly*, 22(4), 593–606.
- Butler, Y. G. (2007). How are nonnative-English-speaking teachers perceived by young learners? *TESOL Quarterly*, 41(4), 731–55. <https://doi.org/10.1002/j.1545-7249.2007.tb00101.x>.
- Cho, T. & Ladefoged, P. (1999). Variation and universals in VOT: Evidence from 18 languages. *Journal of Phonetics*, 27(2), 207–229. <https://doi.org/10.1006/jpho.1999.0094>.
- Cole, R. A. & Cooper, W. E. (1976). Perception of voicing in English affricates and fricatives. *Journal of the Acoustical Society of America*, 58(6), 1280–1287. <https://doi.org/10.1121/1.380810>.
- Cunningham, U. (2015). Teaching English pronunciation online to Swedish primary-school teachers. I: E. Waniek-Klimczak & M. Pawlak (red.), *Teaching and researching the pronunciation of English*. Springer International Publishing.
- Daividsen-Nielsen, N. & Harder, P. (2001). Speakers of Scandinavian languages: Danish, Norwegian, Swedish. I: M. Swan & B. Smith (red.), *Learner English: A teacher's guide to interference and other problems*. 2nd edition (s. 21–36). Cambridge University Press.
- Davidson, L. (2015). Patterns of voicing in American English voiced obstruents in connected speech. I: The Scottish Consortium for ICPhS 2015 (red.), *Proceedings of the 18th International Congress of Phonetic Sciences*. Glasgow universitet. Tillgänglig: <https://>

- www.internationalphoneticassociation.org/icphs-proceedings/ICPhS2015/Papers/ICPHS0084.pdf (14.10.2021).
- Derr, M. A. & Massaro, D. W. (1980). The contribution of vowel duration, F0 contour, and friction duration as cues to the /juz-/ /jus/ distinction. *Perception & Psychophysics*, 27(1), 51–59.
- Derwing, T. M. (2010). Utopian goals for pronunciation teaching. I: J. M. Levis & K. LeVelle (red.), *Proceedings from the 1st Pronunciation in Second Language Learning and Teaching Conference, Iowa State University, Sept. 2009* (s. 24–37). Iowa State University. Tillgänglig: https://apling.engl.iastate.edu/wp-content/uploads/sites/221/2015/05/PSLLT_1st_Proceedings_2009.pdf (14.10.2021).
- Derwing, T. M. & Munro, M. J. (2015). *Pronunciation fundamentals. Evidence-based for L2 teaching and research*. John Benjamins Publishing Company.
- Field, J. (2005). Intelligibility and the listener: The role of lexical stress. *TESOL Quarterly*, 39(3), 399–423. <https://doi.org/10.2307/3588487>.
- Flege, J. E. (1984). The effect of linguistic experience on Arabs' perception of English /s/ vs. /z/ contrast. *Folia Linguistica*, 18(1–2), 117–138. <https://doi.org/10.1515/flin.1984.18.1-2.117>.
- Flege, J. E. (1995). Second language speech learning: Theory, findings, and problems. I: W. Strange (red.), *Speech perception and linguistic experience: Issues in cross-language research* (s. 233–276). York Press.
- Flege, J. E. & Hillenbrand, J. (1986). Differential use of temporal cues to the /s-/ /z/ contrast by native and non-native speakers of English. *Journal of the Acoustical Society of America*, 79(2), 508–517. <https://doi.org/10.1121/1.393538>.
- Foot, J. A., Holtby, A. K. & Derwing, T. M. (2011). Survey of the teaching of pronunciation in adult ESL programs in Canada, 2010. *TESL Canada* 29(1), 1–22. <https://doi.org/10.18806/tesl.v29i1.1086>.
- Gruenenfelder, T. M. & Pisoni, D. B. (1980). Fundamental frequency as a cue to postvocalic consonantal voicing: Some data from speech perception and production. *Perception & Psychophysics*, 28(6), 514–520. <https://doi.org/10.3758/bf03198819>.
- Haggard, M. (1978). The devoicing of voiced fricatives. *Journal of Phonetics*, 6(2), 95–102. [https://doi.org/10.1016/S0095-4470\(19\)31101-5](https://doi.org/10.1016/S0095-4470(19)31101-5).
- Hahn, L. (2004). Primary stress and intelligibility: Research to motivate the teaching of suprasegmentals. *TESOL Quarterly*, 38(2), 201–223. <https://doi.org/10.2307/3588378>.
- Heinonen, H. (2020). *Uttal och dess begriplighet i finskspråkiga gymnasisters L2-svenska*. JYU Dissertations 296. Jyväskylä: Jyväskylä universitet. Tillgänglig: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-8325-3> (14.10.2021).
- Hincks, R. (2003). Pronouncing the academic word list: Features of L2 student oral presentations. I: M-J. Solé, D. Recasens & J. Romero (red.), *ICPhS-15. 15th International Congress of Phonetic Sciences, Spain, Barcelona, August 3-9, 2003* (s. 1545–1548). Tillgänglig: <http://www.internationalphoneticassociation.org/icphs/icphs2003> (14.10.2021).
- Jenkins, J. (2000). *The phonology of English as an International Language*. Oxford University Press.
- Jevring, C. (2014). *Charlie likes sherry and chips, Shirley likes cherries and ships: New sounds in a new language*. Kandidatuppsats, Stockholms universitet.

- Jones, D. (1950). *The phoneme: Its nature and use*. W. Heefer & Sons Ltd. Tillgänglig: https://archive.org/stream/in.ernet.dli.2015.127201/2015.127201.The-Phoneme-Its-Nature-And-Use_djvu.txt (14.10.2021).
- Kang, O. (2010). Relative salience of suprasegmental features on judgments of L2 comprehensibility and accentedness. *System*, 38(2), 301–315. <https://doi.org/10.1016/j.system.2010.01.005>.
- Keating, P. A. (1984). Phonetic and phonological representation of stop consonant voicing. *Language*, 60(2), 286–319. <https://doi.org/10.2307/413642>.
- Kuronen, M. & Leinonen, K. (2010). *Svenskt uttal för finskspråkiga - teori och övningar i finlands-svenskt och rikssvenskt uttal*. Juvenes.
- Levis, J. M. (2005). Changing contexts and shifting paradigms in pronunciation teaching. *TESOL Quarterly*, 39(3), 369–377. <https://doi.org/10.2307/3588485>.
- Lintunen, P., Mäkilähde, A. & Peltonen, P. (2017). Learner perspectives on pronunciation feedback. *Proceedings of the Phonetics Teaching and Learning Conference, UCL, London 9–11 August 2017* (s. 67–71). University College London.
- Lisker, L. & Abramson, A. S. (1964). A cross-language study of voicing in initial stops: Acoustical measurements. *Word*, 20(3), 384–422. <https://doi.org/10.1080/00437956.1964.11659830>.
- Maniwa, K., Jongman, A. & Wade, T. (2009). Acoustic characteristics of clearly spoken English fricatives. *Journal of the Acoustical Society of America*, 125(6), 3962–3973. <https://doi.org/10.1121/1.2990715>.
- McAllister, R. (2007). Strategies for realization of L2-categories. I: O. Bohn & M.J. Munro (red.), *Language experience in second language speech learning: in honour of James Emil Flege* (s. 153–166). John Benjamins.
- Munro, M. J. & Derwing, T. M. (1995). Foreign accent, comprehensibility, and intelligibility in the speech of second language learners. *Language Learning*, 49(1), 285–310. <https://doi.org/10.1111/j.1467-1770.1995.tb00963.x>.
- Munro, M. J. & Derwing, T. M. (2001). Modeling perceptions of the accentedness and comprehensibility of L2 speech: The role of speaking rate. *Studies in Second Language Acquisition*, 23(4), 451–468. <https://doi.org/10.1017/S0272263101004016>.
- Munro, M. J. & Derwing, T. M. (2006). The functional load principle in ESL pronunciation instruction: An exploratory study. *System*, 34(4), 520–31. <https://doi.org/10.1016/j.system.2006.09.004>.
- Mård-Miettinen, K., Huhta, A., Reini, A. & Stylman, A. (2021). *A1-engelska i den finskspråkiga grundläggande utbildningen i årskurserna 1–6. Elevernas, lärarnas och vårdnadshavarnas perspektiv*. Utbildningsstyrelsen. Tillgänglig: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/A1-englanti_suomenkielisen_perusopetuksen_vuosiluokilla_1%E2%80%936.pdf (8.6.2022).
- Norell, P. (1991). *Native-speaker reactions to Swedish pronunciation errors in English: Recognition, intelligibility and attitude*. Stockholm Studies in English LXXIX. Almqvist & Wiksell International.

- Peltonen, P. (2018). Exploring connections between first and second language fluency: A mixed methods approach. *Modern Language Journal*, 102(4), 676–692. <https://doi.org/10.1111/modl.12516>.
- Saito, K., Trofimovich, P. & Isaacs, T. (2016). Second language speech production: Investigating linguistic correlates of comprehensibility and accentedness for learners at different ability levels. *Applied Psycholinguistics*, 37(2), 217–240. <https://doi.org/10.1017/S0142716414000502>.
- Saito, K., Trofimovich, P., & Isaacs, T. (2017). Using listener judgements to investigate linguistic influences on L2 comprehensibility and accentedness: A validation and generalization study. *Applied Linguistics*, 38(4), 439–462. <https://doi.org/10.1093/applin/amv047>.
- Scovel, T. (1981). The recognition of foreign accents in English and its implications for psycholinguistic theories of language acquisition. I: J.-G. Savard & L. Laforge (red.) *Proceedings of the 5th congress of L'Association Internationale de Linguistique Appliquée, Montréal 1978* (s. 389–401). Le Presses de L'Université Laval.
- Smith, C. L. (1997). The devoicing of /z/ in American English: Effects of local and prosodic context. *Journal of Phonetics*, 25(4), 471–500. <https://doi.org/10.1006/jpho.1997.0053>.
- Suzukida, Y. & Saito, K. (2021). Which segmental features matter for successful L2 comprehensibility? Revisiting and generalizing the pedagogical value of the Functional Load principle. *Language Teaching Research*, 25(3), 431–450. <https://doi.org/10.1177/1362168819858246>.
- Tavakoli, P. (2011). Pausing patterns: differences between L2 learners and native speakers. *ELT Journal*, 65(1), 71–79. <https://doi.org/10.1093/elt/ccq020>.
- Tergujeff, E. (2013). *English pronunciation teaching in Finland*. Jyväskylä Studies in Humanities 207. Jyväskylä universitet.
- Tergujeff, E. (2021). Second language comprehensibility and accentedness across oral proficiency levels: A comparison of two L1s. *System* 100 (Aug 2021), 1–11. <https://doi.org/10.1016/j.system.2021.102567>.
- Tergujeff, E. (2022). Intelligibility and the gravity of segmental deviations in L1 Finnish speakers' L2 English. I: T. Seppälä, S. Lesonen, P. Iikkanen & S. D'hondt (red.), *Kieli, muutos ja yhteiskunta - Language, change and society. AFinLA årsbok 2022* (s. 297–314). Suomen soveltavan kielitieteen yhdistyksen julkaisuja 79. Jyväskylä: AFinLA.
- Trofimovich, P. & Isaacs, T. (2012). Disentangling accent from comprehensibility. *Bilingualism: Language & Cognition*, 15(4), 905–916. <https://doi.org/10.1017/S1366728912000168>.
- Utbildningsstyrelsen. (2014). *Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014*. Utbildningsstyrelsen.
- Zhang, Y., Baills, F. & Prieto, P. (2020). Hand-clapping to the rhythm of newly learned words improves L2 pronunciation: Evidence from training Chinese adolescents with French words. *Language Teaching Research*, 24(5), 666–689. <https://doi.org/10.1177/1362168818806531>.

YMMÄRRETTÄVYYSNÄKÖKULMA SUOMENRUOTSALAISILLE TYYPILLISIIN ENGLANNIN ÄÄNTÄMISPIIRTEISIIN

Elina Tergujeff, Jyväskylän yliopisto

Elisabeth Zetterholm, Linköpingin yliopisto

Tutkimus käsittelee ääntämispiirteitä, jotka voivat aiheuttaa väärinymmärryksiä suomenruotsalaisten puhumassa englannissa. Aiheen aiempi tutkimus on vähäistä, ja vaikka suomenruotsalaisten englannin ääntämisen erityispiirteet tunnetaan, niiden vaikutuksista väärinymmärrysten syntymiseen ei ole juurikaan tutkimustietoa. Tutkimusaukon täyttämiseksi kerättiin puheaineistoa teini-ikäisiltä suomenruotsalaisilta. Aineisto kattaa suomenruotsalaisille englannin puhujille tyypillisimpiä ääntämispiirteitä. Puheaineistoa käytettiin kuuntelukokeessa, jossa testattiin, miten hyvin englanninkieliset teini-ikäiset (n = 48) ymmärsivät puhujia. Tulokset vahvistavat, että kaikki suomenruotsalaisille englannin puhujille tyypilliset haasteet eivät ole yhtä vakavia ymmärrettävyyden näkökulmasta. Tutkituista ääntämispiirteistä eniten väärinymmärryksiä aiheuttivat kysymysintonaation puuttuminen, äänteiden /θ, ð, v/ poikkeava ääntäminen sekä kirjaimen <y> ääntäminen affrikaattana /dʒ/. Tulokset implikoivat, että näitä piirteitä on hyvä sisällyttää englannin ääntämisen opetukseen. Sen sijaan /i-I/ oppositio sekä sananloppuinen /z/ voidaan mahdollisesti jättää vähemmälle huomiolle opetuksessa, sillä tulosten mukaan niihin liittyvä poikkeava ääntäminen aiheuttaa vähemmän todennäköisesti ymmärrettävyysongelmia.

Avainsanat: englanti, suomenruotsi, ymmärrettävyys, ääntäminen

INTELLIGIBILITY PERSPECTIVE ON FINLAND-SWEDES' TYPICAL PRONUNCIATION FEATURES IN ENGLISH

Elina Tergujeff, University of Jyväskylä

Elisabeth Zetterholm, Linköping University

The present investigation addresses the gravity of mispronunciation for the intelligibility of English spoken by L1 Finland-Swedish teenagers. Previous research on the topic has been scarce, and even though there is some knowledge about the typical pronunciation challenges faced by this learner group, there is hardly any empirical research on the extent to which the typical mispronunciations actually cause misunderstandings. To investigate this, speech samples were elicited from teenaged L1 Finland-Swedish learners of English, demonstrating typical mispronunciations. Then, an intelligibility test was arranged with L1 English listeners (n = 48) matching the speakers' age. Results suggest that not all mispronunciations are equally crucial for intelligibility. Of the pronunciation features investigated in the present study, rising question intonation, deviate pronunciation of /θ, ð, v/ and pronouncing the letter <y> as an affricate /dʒ/ resulted in frequent misunderstandings. Hence, these features can be recommended for pronunciation teaching. However, the /i-I/ opposition and word-final /z/ can be possibly left to less attention in teaching, because they as such are less likely to compromise intelligibility.

Keywords: English, Finland-Swedish, intelligibility, pronunciation